

יהודי מחלב חושף את חייו ובעיותיו כערבי במדינה

תאריכים, שמות של הצגות, מאורעות — כל אותם דברים שבעלה מתקשה לזכור.

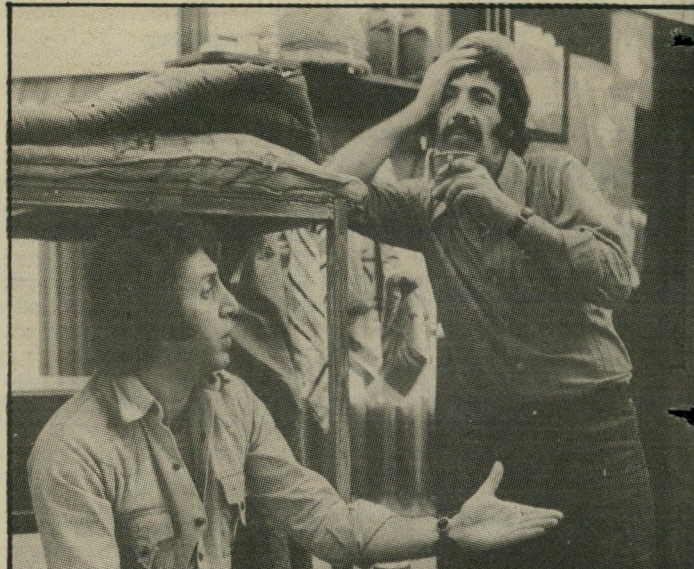
מכרם בן ה-37, נולד בשייח-ג'ראח שבירושלים המיוזרחת. בהיותו בן שנה עברו הוריו לעכו, שם התחנך בבית-ספר יסודי ובתיכון טרה סאנטה, שהיה שייך לגזירים פרנציסקניים. אביו היה עורך-דין מצליח וב-46' בזמן המנדט, מינו אותו הבריטים כחופש שלום בחיפה. אמו היתה מהמחזור הראשון של הסמינר למורות ערביות כטבריה. אפשר לומר שגם הוא, כמישל, בן למשפחה אריסטוקרטית. כשאמר לכימאי ניסים ריין: אבל זהו

יהודי בימק'א. לא החמצתי אף חוג לדרמה אחר שם. יותר מאוחר נפגשתי עם ג'קלין קרונברג, ממיסדי — תיאטרון החאן. היא הייתה המורה הרצינית, ובעצם הראשונה שלי לדרמה.

אחרי שלוש שנים רציתי ללמוד באופן יותר רציני ונסעתי ללונדון. למדתי שם מרפ בכוקר, עד 7 בערב ובלילות עברתי במיסערה תורכית. כל אותו זמן עמדתי בקשר מיכתבים עם רות ריין, שאיגנה בארץ חוגים לקירוב יהודים וערבים וביקשה להשיג לי מילגה. את המילגה אמנם לא קיבלתי, אבל זכיתי ממנה במתנה

ערבי מוכה ח'ורי בהצגה מחלקה שלוש, כיתה אחת, שהועלתה לפני שנתיים בתיאטרון נווה-צדק. עמוס לביא לא יכול היה להרביץ לי במסיגרת התפקידים שגילמנו, סיפר ח'ורי.

מארוקאי דפוק בהצגה הגוזקר ליהושע סובול, שהועלתה בתיאטרון חיפה. הוא היה יותר ערבי ממני, למרות שהוא שנה ערבים. הזדהיתי עם הצד הדמוק שבנו.

בדיוק אבא שלי, לא היה כל-כך רחוק מהמציאות. כשהיה בן 15 הצטרפה מיישפחתו למישפחת אביו בכפר יאסיף. המישחק תמיד היה בראש שלי. בגיל קטן הייתי מתגנב לאולמות קולנוע בעכו כדי לצפות בהצגות יומיות. הערצתי את טוני קרטיס ואת ארול פלין. אחרי הסרט הייתי עולה עם חבריי על חומות עכו וממשיך לשחק סצינות מהסרט. פעם שיחקנו סוף על החומות ליד המיגדלור ומתוך התלהבות נפלתי לים.

המשפחה הייתה הקהל הטוב ביותר שלי. לא היו אז טלוויזיה ורדיו. הייתה רק החמולה, שישיבה ופיטפטה עד שהגיע תורי לעשות הצגות. אבא היה מעיר אותי בלילה כדי שאציג לאורחים. כך הוא היה משוייץ בי.

הרגשתי שאני בחלון-ראווה

זוהיה בן 19 ברח מכפריאסיף לירושלים כדי לעבוד עם נער

לנצרת. אני עזבתי את הקבוצה לטובת השיבה, הצגה מאת מרים קיני שהועלתה בקאמרי ושבוויימה עליידי עודד תאומי.

אחרי הקאמרי התפתיתי לחזור לבית הגפן. הקימו שם קבוצה ערבית אחרת, והבטיחו תנאים שונים מהקודמים. עברתי שישה חודשים בשתי הצגות, עד שקיבלתי אולקוס. הרגשתי ששוב רימו אותי. באמצע החודש היו מביאים אוטובוסים של תיירים אמריקאים ובלי לשאול אותנו הכניסו אותם פנימה. היו גם אוטובוסים מאורגנים של סטודנטים מהגדה ומעזה, שלמדו במצרים וכאו לכיקוריקיץ. הרגשתי שאני בחלון ראויה. ניסיתי להציע מחזאות מקורית ונתקלתי בסירוב.

ניסיתי לעשות אינטרפרטציה של בשפל של מקסים גורקי לסיפור המצוקה של ואדיינסאס, והם סירבו. למולי, ראו אותי עודד קוטלר ונולה צ'לטון וקראו לי לתיאטרון חיפה. המחזה הראשון ששיחקתי בתיאטרון חיפה היה הגוזקר של יהושע סובול. גילמתי שם רמות של מארוקאי רפוק, חייל במילואים, הנימצא בצפון במלחמת יום-הכיפורים. הדמות הזאת היתה יותר ערבית ממני, למרות שהיא שנאה ערבים. הודהיתי יותר עם הצד המקופח והדפוק שלה. קיבלתי ביקורות טובות ומאו אני בתיאטרון החיפאי.

איזון אנושי והגייוני

לאחרונה מושתתף מכרם ח'ורי בהצגה האי, המועלית בערבית בחסות תיאטרון-חיפה. הכוונה היתה להכניס הצגה אחת בערבית לרפרטואר של התיאטרון, כדי למשוך גם את האוכלוסייה הערבית בחיפה. נתקלנו בהרבה בעיות, אם מצד העירייה או מצד משרד-החינוך. בית הגפן נכנס לתמונה שוב והתחיל לאיים, כאילו הוא אפטרופוס לענייני תיאטרון ערבי בארץ. הוא הרעיש עד שהגיע העניין

לוועדות-התרבות ולכנסת והופעלו לחצים. יותר איני יכול לדבר. לבסוף יוסוף אברוארדה, אני והבימאי עמית גזית החלטנו לקחת את הפרוייקט על כתפינו. התיאטרון

כניעה לסוהר מכרם ח'ורי ויוסף אברוארדה, שחקן ערבי אחר, נכנעים לסוהר. השניים משחקים בהצגה האי לאתול פוגארד. זוהי ההצגה הראשונה בארץ המועלית בערבית.

הרגע הקשה ביותר

למות בסרט, מספר ח'ורי. כבר מהגזר הייתי עצבני, קיללתי את כולם. זה היה מצב שלא בשליטתי.

השאלו לנו את האולס-הקטן ונתנו לנו עזרה טכנית, ואילו את המימון נתנו לנו חבר, סוכני-טיטו בשם עיזאם ריאכ.

המחזה, שנכתב עליידי אתול פוגארד, מחזאי דרום-אפריקאי הכותב בעיקר על בעית האפרטהייד, מספר את סיפורים של שני אסירים פוליטיים, הכלואים בכלא בדרום-אפריקה. בין השניים נוצרת מערכת יחסים מיוחדת, שבה משחקים בערבוביה הדמיון והמציאות.

כשביקשנו סיוע מהמחלקה לערבית במשרד-החינוך, קיבלנו תשובה שלילית. לטענתם ההצגה היא פוליטית. הם הרגישו את הקטע שבו נכנס הסוהר ואנחנו מפשילים מכנסים ומרימים ידיים. רק עכשיו, אחרי כל הילולה של הביקורות וההר הציבורי הנלהב, מתכוון התיאטרון לשכך את ההצגה בתוך הרפרטואר. הצגת האי נבחרה להשתתף בפסטיבל הבינלאומי לתיאטרון, שיתקיים בספטמבר באמסטרדם.

בארץ יש כעת קבוצה לא קטנה של שחקנים ערבים מיקצועיים, אך אין להקה של שחקנים ערביים. היה נסיון להקים להקה כזאת, לפני שלוש שנים. הוא לא עלה יפה מסיבות כלכליות ומסיבות אישיות. אינני רוצה לדבר על זה יותר, אומר ח'ורי.

עד כה השתתף מכרם ב-38 הצגות, לרבות שש דרמות בטלוויזיה ושתי סדרות ללימוד ערבית עם שייקה אופיר בטלוויזיה הלימודית.

אני בהחלט מרגיש שאני ערבי. אני קשור לעם הפלסטיני ובאותה מידה, עד כמה שזה נשמע אבסורד, אני קשור לעצמי ולנסיון החיים שלי. אני חי עם יהודים ורוב חבריי הם יהודים. אנחנו באותו ראש. אני משתדל מאוד לעשות איזון אנושי והגייוני ולהישאר בפרופורציות נכונות. יש הרבה דברים שאינני מקבל מהתרבות הערבית, ויש דברים שאני שומר עליהם. אם אני מתבולל בתוך תרבות מערבית זה מוסיף, למה לא באמת, כלי שום התחכמות. אשכרה ככה".

אוריאלה וייט